

Esquemes i resums d'història d'Espanya

Característiques del sistema polític de la Restauració (1875-1902)

Entenem com a Restauració el període de retorn a la monarquia dels Borbons, després del sexenni democràtic; si estrictament s'ha de referir al regnat d'Alfons XII i a la regència de Maria Cristina d'Habsburg, el sistema creat en aquell moment perdura fins a 1923.

La Restauració coincidí amb una època de relativa estabilitat política i econòmica a Europa i a Espanya; es consolidà un sistema formalment liberal, amb eleccions i partits, però en realitat la major part de la població n'estava exclosa, sotmesa als interessos dels cacics (caciquisme) o homes influents de cada localitat o zona, obligada a votar el que interessava en aquells moments al poder; si això no bastava, és recuria a la tupinada o manipulació directa de les eleccions. Però aquesta situació tampoc es pot considerar únicament resultat de la vida política: el fet és que en un país amb una població composta en bona part per jornalers sense terra, petits propietaris o arrendataris amb dificultats per subsistir o amb elevat grau d'analfabetisme, en resum, persones que depenien de la voluntat dels propietaris o dels polítics, la manipulació electoral era pràcticament inevitable, fora potser, de les grans ciutats. Aquesta manipulació es va donar tant amb el sufragi censatari com en l'universal.

Antonio Cánovas del Castillo, amb el partit Liberal Conservador, i Práxedes Mateo Sagasta, amb el partit Liberal Fusionista, foren les gran figures de l'època. Entre els dos partits, anomenats dinàstics, hi havia l'acord tàcit d'alternar-se en el poder, quan un d'ells patia un desgast polític, l'anomenat "torn pacífic". Malgrat la intangibilitat del sistema econòmic i polític, els governs liberals de Sagasta suposaren una ampliació de les llibertats ciutadanes.

Regnat d'Alfons XII (1875-1885)

-El desembre de 1874, el manifest de Sandhurst i el pronunciament de Martínez Campos suposen la proclamació com a rei d'Alfons XII, fill d'Isabel II.

-Constitució de 1876 (sobirania compartida)

-Antonio Cánovas del Castillo (Partit Conservador) presideix el govern.

-Supressió dels furs vascos

-Instal.lació dels primers telèfons (1877)

-Pau de Zanjón: promesa de autonomia a Cuba (1878) que posa fi a la "Guerra dels 10 anys".

-Pablo Iglesias funda el Partido Socialista Obrero Español (P.S.O.E)(1879)

-Sagasta funda el partit Liberal Fusionista (1880)

-Establiment del torn pacífic de partits (conservadors/liberals). Sagasta substitueix Cánovas el 1881. Aquest tornarà el poder el 1884.

-Per assegurar l'alternança en el poder dels partits dinàstics es consolida un sistema de manipulació i caciquisme electorals.

-Ressorgiment del nacionalisme polític català: Valentí Almirall funda el "Centre Català", partit que defensa els interessos econòmics i culturals de Catalunya (1882); neix també "Unió Catalanista", grup conservador (1891)

-Successos de *La Mano Negra* a Jerez; una suposada organització secreta anarquista (es dubta del seu autèntic origen) que donà peu a una duríssima represió i diverses execucions (1882-83)

-Alfons XII mor el 1885. El pacte de El Pardo, entre liberals i conservadors manté la estabilitat

política fins el naixement del futur Alfons XIII.

Regencia de Maria Cristina d'Habsburg (1885-1902)

- Maria Cristina, viuda d'Alfons XII assumeix la regencia. Neix el rei Alfons XIII (1886)
- Govern llarg de Sagasta (1885-1890): Llei d'Associacions, que va permetre legalitzar els partits opositors al sistema, abolicí de l'esclavitud, introducció del judici amb jurats, nou Codi Civil, reformes en la hisenda i en l'exèrcit, sufragi universal masculí (1890).
- Establiment d'un aranzel proteccionista (1892)
- Bomba del Liceu de Barcelona que va llençar Santiago Salvador, provocant 20 morts.
- Proclamació de les Bases de Manresa (autonomistes i conservadores) a Catalunya (1892)
- Resorgiment del nacionalisme basc: Sabino Arana funda el Partit Nacionalista Basc (P.N.B.) (1895)
- Després del fracàs de l'autonomia, comenta la sublevació a Cuba (Grito de Beire, 1895)
- Atemptat contra la processó del Corpus de Barcelona, que provocà 12 morts i 35 ferits (7 de juny de 1796); els fets serviren de pretext per una persecució contra l'anarquisme català; foren detingudes 400 persones, condemnades a diverses penes en els processos de Montjuic, 5 homes foren executats.
- Assassinat de Cánovas del Castillo per Angiolillo, al.llegant venjança pels processos de Montjuic (agost de 1897)
- Voladura del cuirassat nord-americà "Maine" a la Habana. Estats Units intervé a Cuba, declarant la guerra a Espanya (1898)
- Espanya perd Cuba, Puerto Rico i Filipines. S'inicia el que es coneixerà com a "Crisi del 98"
- Lleis sobre accidents de treball i llei reguladora del treball infantil.

Conclusions

A gran trets podem dir que si bé sobre el paper (legalment) la Restauració es tracta d'un règim liberal i democràtic, a la pràctica la vida política i el sufragi estan manipulats de diverses maneres (caciquismo, restricció de llibertats democràtiques...), i reservada doncs als interessos de les classes altes i de la monarquia, i la major part de la població n'està exclusa.

El motiu podria estar en la manca d'una àmplia burgesia industrial realment liberal, limitada gairebé a Catalunya i al País Basc i d'unes classes mitjanes o populars democràtiques, i en la desconfiança dels poderosos envers els efectes d'unes eleccions lliures.

No obstant, la regencia de Maria Cristina, suposarà un intent d'apropar-se als sectors més oberts de la burgesia.

El moviment obrer veu dues grans tendències: socialisme i anarquisme, amb predomini del primer. Els darrers anys del segle XIX i els inicis del 20 seran testimonis de sagnants atemptats per part de personatges i grups partidaris de l'acció directa, dins l'anarquisme, que significaran alhora un increment de la repressió per part de l'estat.

Tot això serà fonamental en el transcurs de la història d'Espanya de tot el segle XX.

Pel que fa a la crisi que puposa la pèrdua de Cuba, Puerto Rico i Filipines, si bé en principi suposa un cop econòmic i material, que engendra un fort pesimisme, hi haurà una recuperació, més en el camp econòmic que en el de la moral, degut al crònic endarreriment que arrossegava la vida espanyola en general.